

ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS

FORVM Acta Juridica et Politica

XI. évfolyam
3. szám

ÜNNEPI KÖTET

DR. SZABÓ IMRE
EGYETEMI TANÁR

70. SZÜLETÉSNAPJÁRA

SZEGED
2021

Redigunt

TAMÁS ANTAL, ZSUZSANNA JUHÁSZ, KRISZTINA RÚZS MOLNÁR, ZSOLT SZOMORA, NORBERT VARGA

Collegium scientiae actorum:

ATTILA BADÓ, MÁRTA DEZSŐ, ZSUZSANNA FEJES, KLÁRA GELLÉN,
ATTILA HARMATHY, JÓZSEF LICHTENSTEIN, BARNA MEZEY,
LÁSZLÓ NÁNÁSI, GÁBOR ROKOLYA, ARNDT SINN, BÉLA SZABÓ,
ISTVÁN SZABÓ, GERHARD THÜR

Editors:

CSABA FARKAS, MÁRTA GÖRÖG, ANDREA HEGEDŰS, ZSÓFIA KAPRINAY,
ZITA PÁKOZDI, IMRE VARGA

Redigit

MÁRIA HOMOKI-NAGY

Nota

FORVM Szeged

Szerkesztőbizottság:

ANTAL TAMÁS, JUHÁSZ ZSUZSANNA, RÚZS MOLNÁR KRISZTINA,
SZOMORA ZSOLT, VARGA NORBERT

A folyóirat tudományos testülete:

BADÓ ATTILA, DEZSŐ MÁRTA, FEJES ZSUZSANNA, GELLÉN KLÁRA,
HARMATHY ATTILA, LICHTENSTEIN JÓZSEF, MEZEY BARNA,
NÁNÁSI LÁSZLÓ, ROKOLYA GÁBOR, SINN ARNDT, SZABÓ BÉLA,
SZABÓ ISTVÁN, THÜR GERHARD

Szerkesztők:

FARKAS CSABA, GÖRÖG MÁRTA, HEGEDŰS ANDREA, KAPRINAY ZSÓFIA,
PÁKOZDI ZITA, VARGA IMRE

Főszerkesztő

HOMOKI-NAGY MÁRIA

Műszaki szerkesztő

MARVANEK JUDIT

Kiadja

GÖRÖG MÁRTA

dékán

Kiadványunk rövidítése

FORVM Szeged

ISSN 0324-6523 Acta Universitatis Szegediensis

ISSN 2063-2525 FORVM Acta Juridica et Politica

*Jelen kötetben megjelent tanulmányok az egyes szerzők szellemi alkotó tevékenységének eredményei,
az azokban megfogalmazott gondolatok, tudományos vélemények a szerzők saját álláspontját tükrözik.*

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ.....	11
BAKOS-KOVÁCS KITTI A magánjogról – történetiségében és a modern jogfejlődés tükrében.....	13
BALOGH ELEMÉR A középkori kánoni per.....	25
BARTA JUDIT A Teljesítésigazolási Szakértői Szerv szakvéleményére alapított per és a szakvéleményekkel kapcsolatos gyakorlati kérdések.....	31
BERKI GABRIELLA Mi fán terem a telemedicina? – a távorvoslás fogalma és kialakulása.....	39
BLUTMAN LÁSZLÓ Az előzetes döntéshozatal kezdeményezésének elutasítása: az igényérvényesítés lehetőségei.....	47
BOBIVOS PÁL A földre vonatkozó vételi jog a közjog fogságában.....	55
BOÓCZ ÁDÁM A Kkt. és a Bt. régi – új öröksége. Észrevételek az egyszemélyessé váló kkt-k és bt-k ipso iure megszűnésének szabályaihoz.....	63
DÚL JÁNOS Törredékek a vagyonkezelői jog szabályozásának változásaiából.....	71
FANTOLY ZSANETT A hatékony védelemhez való jog az Amerikai Egyesült Államok büntető igazságszolgáltatásában.....	79
FARKAS CSABA Gondolatok a saját üzletrésről.....	87
FARKAS CSAMANGÓ ERIKA Gondolatok az idegenhonos és inváziós halfajok terjedésének kezeléséről természetjogi aspektusból.....	93

GÁL ANDOR – SZOMORA ZSOLT A drónnal történő megfigyelés kriminalizálása mint a büntetőjogi magánszféravédelem kiterjesztése.....	101
GOMBOS KATALIN A többrétegű szabályok és a koherencia-elv érvényesülése határon átnyúló eljárások során.....	109
GÖRÖG MÁRTA A Bécsi Vételi Egyezmény 39. Cikkében foglalt „észszerű idő” megítélése a nemzetközi jogalkalmazási gyakorlatban.....	115
GYÉMÁNT RICHÁRD A Holland Kelet-indiai Társaság vázlatos gazdaságtörténete (1602–1799).....	121
HAJDÚ JÓZSEF A transznacionális munkavégzés szabályozásának lehetősége a BRI rendszerében, különös tekintettel a GATS Egyezmény 4. módoszatára.....	131
HARKAI ISTVÁN – MEZEI PÉTER Szerzői jogi flexibilitások végfelhasználó szerződések fényében.....	137
HARMATHY ATTILA A polgári jog szemléleti kérdéseiről történelmi alapon.....	147
HARSÁGI VIKTÓRIA Gondolattörések a társult perek új rendszeréhez.....	155
HORVÁTH E. ÍRISZ A kis értékű követelések európai eljárásának története.....	161
JAKAB ÉVA Róma és a tartományok: Igazságszolgáltatás és politika.....	169
JUHÁSZ ZSUZSANNA Telemedicina és büntetés-végrehajtás.....	177
KAPRINAY ZSÓFIA Gyakorlatban felmerülő újabb probléma termőföldek adásvételével összefüggésben.....	183
KARSAI KRISZTINA A mesterséges intelligencia szabályozásának európai tervezete, avagy algoritmusok térnyerésének előjelei a (büntető) igazságszolgáltatásban.....	189
KATONA TAMÁS – KATONÁNÉ PEHR ERIKA Az örökbefogadás társadalompolitikai és jogi összefüggései.....	197

LÁSZLÓ KECSKÉS Some Ethical Problems of Arbitration.....	211
KISFALUDI ANDRÁS Érvénytelenségi kifogás az engedménnyel szemben.....	219
KISS BARNABÁS Csak a változás állandó – A különleges jogrend alkotmányi-alaptörvényi szabályozásának alakulása Magyarországon.....	227
KÖBLÖS ADÉL Mikor szükséges tárgyalást tartani polgári ügyekben?.....	237
LÖFFLER TIBOR Miről „szól” a népszavazás?.....	243
LUKÁCS ADRIENN Karantén office: az otthoni munkavégzés és magánélethez való jog a Covid19 pandémia idején.....	249
MÁRKI DÁVID Nyilvánosság az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogában.....	255
MEZEY BARNA Cella, kamra, zárka – Jogi történeti töredékek a börtönrezsím szóhasználatához az 1843. évi börtönügyi javaslat kidolgozása során.....	263
MOLNÁR JUDIT A fizetési meghagyással szemben előterjesztett ellentmondás nem akadály a bírósági meghagyás kibocsátásának.....	271
NAGY ADRIENN Az I. Pp. Novella hatása a polgári perbeli bizonyítás szabályaira.....	279
NAGY CSONGOR ISTVÁN Kartellkár mint joghatósági ok.....	287
NOCHTA TIBOR Sérelemdíj és kártérítés a személyiségi jogok szerződésszegéssel történő megsértéséért.....	293
NYILAS ANNA A mesterséges intelligencia hatása a bírói döntéshozatalra.....	303
PAPP ZSUZSANNA Gondolatok a kifogások jelentőségéről egy polgári eljárásjogász szemszögéből.....	313

POZSONYI NORBERT A <i>vadimonium</i> alapvonalai a formuláris eljárásban.....	331
PRIBULA LÁSZLÓ A peres felek személyében bekövetkező változások gyakorlati problémái – a formális és az érdemi vizsgálat határán.....	339
RÉVÉSZ BÉLA Anomáliák a hálózati személyek nyilvántartása körül.....	349
RÚZS MOLNÁR KRISZTINA Mekkora a hasadék és hogyan lehet betölteni? – gondolatok a jogvitákról, az érdekvitákról és a hozzájuk kapcsolódó képzettségről.....	357
SÁNDOR ISTVÁN Az alapítvány egyes <i>common law</i> jogrendszerű országokban.....	363
SCHADL GYÖRGY Gondolatok a végrehajtási jogok harmonizálásáról.....	369
SIKET JUDIT Lehet-e „hintázni” a köz- és magánjogi jogviszonyok között?.....	377
SOÓS EDIT Az európai területi együttműködési csoportosulások (EGTC) az EU határrégióiban.....	385
SURI NOÉMI Gondolatok az ideiglenes számlazárolást elrendelő európai végzésről, a követelésbehajtás legújabb alternatív eszközéről.....	395
SZAKÁCS ILDIKÓ RÉKA Politikusok két kampány között – különös tekintettel a női szerepekre.....	401
SZAKÁLY ZSUZSA Az igazságügyi szakértő a magyar Alkotmánybíróság gyakorlatában.....	409
SZALAI PÉTER Tűnődés az osztott perszerkezetről szerzett tapasztalatokról.....	417
SZIVÓS KRISTÓF A felek eljárástámogatási kötelezettsége a jogösszehasonlítás szemszögéből.....	427
TAKÁCS ALBERT Alkotmány és antropológia.....	433
TÓKEY BALÁZS Váratlan (?) fordulat a kollektív defamációs ügyek kúriai gyakorlatában.....	441

UDVARY SÁNDOR A mesterséges intelligencia, mint potenciális adatvédelmi jogsértő.....	451
VARGA IMRE Kollektív igényérvényesítési eljárások Hollandiában.....	457
VÉKÁS LAJOS Újabb mozaikok az elővásárlási jog gyakorlásával létrejövő szerződés kérdéseihez.....	463
VISONTAI-SZABÓ KATALIN A gyermek kapcsolattartáshoz való jogának érvényesülése világhárvány idején.....	469
WOPERA ZSUZSA A dogmatika vagy a gyakorlat elsőbbsége?.....	477
<i>Köszöntők</i>	
CZIFRA JÁNOS <i>Professzor a barátom</i>	487
GÉCZI JÓZSEF ALAJOS <i>Szabó Imrét köszöntöm</i>	489
TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ <i>Szabó Imre köszöntése</i>	491
<i>TABULA GRATULATORIA</i>	493

VARGA IMRE*

Kollektív igényérvényesítési eljárások Hollandiában

I. Bevezetés

Hollandiában az egyik legrégebbi kollektív igényérvényesítési mechanizmus működik a kontinentális Európában, amely példaként, vizsgálódási pontként szolgálhat azon országok számára, ahol e jogintézmény később került bevezetésre. A tanulmányban két olyan eljárás kerül bemutatásra, amelyek hatékonyan szolgálják a jogkereső állampolgárok érdekeit.

II. Tömeges károk rendezéséről szóló kollektív igényérvényesítési eljárás

2020. január elsejével lépett hatályba a *WAMCA*¹, amely lehetőséget biztosít a tömeges károkozások esetében kártérítés kérésére, a holland tartózkodási hellyel rendelkezők számára *opt-out* modellel, míg a külföldön tartózkodók számára *opt-in* modellel. A kollektív kártérítési per megindításának feltétele, hogy a sérelmet szenvedettek többsége Hollandiában lakjon, az alperes székhelye vagy a károkozás helye Hollandia legyen.

Az eljárást négy szakra tagolhatjuk.² Elsőként egy befogadhatósági tesztről beszélhetünk, amelynek számos vizsgálódási pontja van. A felperesnek az eljárás kezdetekor be kell mutatnia, hogy a kollektív igényérvényesítés miért hatékonyabb és eredményesebb, mint az egyéni kereset benyújtása, valamint igazolnia kell, hogy kellő anyagi fedezettel rendelkezik a perköltség viseléséhez. A felperesnek továbbá igazolnia kell, hogy az alapító okiratában célként szerepel az érdekérvényesítés, nonprofit jelleggel működik és rendelkezik felügyelő bizottsággal. Szükséges a joghatóság fennállása, vagyis, hogy a szükséges kapcsolat a holland jogrendszerrel fennáll. Szükséges továbbá egy reprezentatív

* tanársegéd, SZTE Állam- és Jogtudományi Kar, Civilisztikai Tudományok Intézete

¹ *Wet afwikkeling massaschade in collectieve actie.*

² I. TZANKOVA – XANDRA E. KRAMER: *From Injunction and Settlement to Action: Collective Redress and Funding in the Netherlands.* In: Alan Uzelac & Stefaan Voet, *Class Actions in Europe: Holy Grail or a Wrong Trail?* Springer, 2020. 7. p.

felperes kiválasztása is. Amennyiben több szervezet is jelentkezik reprezentatív felperesnek³, úgy a bíróság fogja kiválasztani a legalkalmasabbat.

A második szakaszban az osztály kerül definiálásra. Azon személyek számára, akik rendelkeznek holland tartózkodási hellyel az osztályhoz tartozás *opt-out* jellegű. Abban az esetben, ha holland tartózkodási hellyel nem rendelkező személy is érintett a tömeges károkozásban, úgy számára lehetőség van csatlakozni az osztályhoz (*opt-in*). A bíróság bármely peres fél kérésére az egész csoportot *opt-inné*, vagy *opt-outtá* nyilváníthatja.

Az osztály meghatározását követően a harmadik szakaszban közzé kell tenni a keresetet az újonnan bevezetett csoportos kereseteket tartalmazó nyilvántartásban.⁴ Ezt követően a bíróság elrendeli az ügy tárgyalását vagy mediációt a felek között.

Végezetül az utolsó szakaszban a bíróság vagy kollektív egyezséget hagy jóvá a felek megállapodása eredményeként, vagy ítélettel határoz. Abban az esetben, ha a felperes keresete alapos, a kártérítés kifizetése egy előre meghatározott ütemterv szerint történik.⁵ Az „osztály” tagjainak lehetőségük van a kilépésre, amelyet kollektív perekre vonatkozó regisztrációtól vagy a kollektív egyezségi megállapodás megkötésétől számított egy hónapon belül tehetnek meg.⁶ Azon személyek számára, akik határidőben nem léptek ki az osztályból, a bíróság döntése kötelező érvényű lesz.

Megjegyzendő azonban, hogy jelenleg Hollandiában a kollektív egyezségi eljárással (*WCAM*) párhuzamosan három igényérvényesítési rezsím közül választhatnak a jogkeresők, ami egyfajta bizonytalanságot eredményezhet a jövőben. További aggodalomra adhat okot a *WAMCA* esetében, hogy az elfogadhatósági kritériumok a reprezentatív felperes vonatkozásában megkövetelnek jelentős tőkebefektetést, amelynek árát az esetleges pervesztesség esetén ő fizeti és nem az osztály vagy az alperes.

III. Csoportos egyezségi eljárás

A holland csoportos egyezségi eljárás az amerikai *class settlement* mintájára került kodifikálásra.⁷ A szabályozás bevezetésének indoka nem volt más, mint kellő politikai és médianyomással kieszközölni az alperesek egyezségkötési hajlandóságát a kollektív igényérvényesítés terén.⁸ A kollektív egyezségi eljárások számukban elmaradnak a kollektív perekétől, viszont jelentőségükben messze túlmutatnak a bevezetési célkitűzéseken.

³ A holland és a magyar kollektív igényérvényesítésre vonatkozó eltérő szabályozás egyik legszembetűnőbb megnyilvánulása a reprezentatív felperes fogalma. A Pp. a reprezentatív felperest a felperesek egyikeként azonosítja, aki vonatkozásában az adott jogsértés tipikus. A reprezentatív felperes hazánkban nem az érdeksérelmet szenvedett félen kívül álló személy, hanem egyike a csoport tagjának.

⁴ *Centraal register voor collectieve vorderingen*.

⁵ TZANKOVA and KRAMER 8. p.

⁶ <https://www.natlawreview.com/article/new-dutch-act-collective-damages-class-actions-effective-1-january-2020> letöltés ideje: 2020. december 29.

⁷ I. TZANKOVA – H. VAN LITH: *Class Actions and Class Settlements Going Global: the Netherlands*. In: D. Fairgrieve – E. Lein: *Extraterritoriality and Collective Redress*. Oxford University Press. Oxford, 2012. 73. p.

⁸ I. TZANKOVA – H. VAN LITH. 70. p.

Kilenc kollektív egyezség született a jogintézmény bevezetése óta, a *DES*⁹, *DES II*, *Dexia*¹⁰, *Vie d'Or*¹¹, *Vedior*¹², *Shell*¹³, *Converium*, *DSB Bank*, és az *Ageas* ügyekben.¹⁴

A *WCAM*¹⁵-ra vonatkozóan nincs önálló jogszabály, a holland Ptk. és az eljárásjogi törvény egyes szakaszaiban található a szabályozása. A jogintézmény bevezetését a DES ügy generálta, amelyben terhes nők által szedett hormonkészítmények miatti egészségkárosodás volt az egyezségi eljárás tárgya, az egyezség létrejöttét követően hat héten belül 18.000 anya és gyermeke regisztrált, és több mint, 35 millió euró került kifizetésre.¹⁶ A DES ügy termékfelelősségi ügy volt, ugyanis 1947 és 1976 között számos nő szedte a *dietystilboestrolt* (DES) gyógyászati készítményt, azért, hogy elkerülje a koraszülést és a vetélést. Kiderült, hogy a gyógyszer összefüggésbe hozható a méhnyakrákkal és más betegségekkel, 1986-ban hat olyan nőnek a lánya, aki szedte a gyógyszert eljárást kezdeményezett tizenhárom gyártóval szemben. A felperesek nem tudták igazolni, hogy melyik gyártó készítménye okozta az egyedi sérelmet, a holland bíróság viszont egy vitatott döntést hozott. Megállapította ugyanis, hogy az alternatív ok-okozatossági teória alkalmazható, vagyis ahol több tevékenység minden egyes kezdeményezőjének tevékenysége elegendő lett volna a károkozásra, de bizonytalan marad, hogy a tevékenységet kifejtők közül melyik a tényleges károkozó, egyetemlegesen marasztalhatók és az alperesek marasztalásban is részesültek.¹⁷

A *WCAM* szabályai 2005-ben léptek hatályba, a holland Ptk. 7:907-910 szakaszai, valamint az eljárásjogi törvény 1013-1018 szakaszai vonatkoztak rá. Kollektív egyezségi eljárás akkor indítható, ha személyek egy nagyobb csoportja szenved kárt egy vagy több jogi vagy természetes személy károkozó magatartása következtében. A sérelmet szenvedett felek számát a törvény nem határozza meg, azonban elégnek kell lennie ahhoz, hogy a csoportos egyezkedés szükségessége igazolható legyen.¹⁸

Az egyezségi eljárás négy egymástól elkülöníthető részre oszlik: először a felek megkísérlik a bíróságon kívüli egyeztetést az egyezség megkötésének céljával, ezt követően közös kérelemmel fordulnak a bírósághoz, ha az egyezség megfelel a jogszabályoknak, akkor a bíróság jóváhagyja azt. A jóváhagyott egyezséget követően az érintetteknek lehetőségük van kilépni (*opt-outolni*) a csoportból. Végezetül pedig a károsultak kifizetése történik meg.

⁹ Amsterdam Court of Appeal 1 June 2006, NJ 2006, 461.

¹⁰ Amsterdam Court of Appeal 25 January, JOR 2007, 71.

¹¹ Amsterdam Court of Appeal 29 April 2009, JOR 2009, 196

¹² Amsterdam Court of Appeal 15 July 2009, JOR 2009, 325.

¹³ Amsterdam Court of Appeal 29 May 2009, JOR 2009, 197.

¹⁴ <https://iclg.com/practice-areas/class-and-group-actions-laws-and-regulations/2-international-class-action-settlements-in-the-netherlands> letöltés ideje: 2020. december 28.

¹⁵ *Wet Collectieve Afwikkeling Massaschade*.

¹⁶ HARSÁGI VIKTÓRIA: *A holland kollektív igényérvényesítés rendszere*. Magyar Jog, 2016/2017. 483. p.

¹⁷ HARSÁGI VIKTÓRIA: *Európai válaszok a kollektív igényérvényesítés szükségességének kérdésére*. Pázmány Press. Budapest, 2018. 70. p.

¹⁸ VAN RHEE, C. H. – TZANKOVA, I. N.: *Collective Redress in the Netherlands*. In: Harsági, Viktória – van Rhee, Cornelius Hendric (eds.): *Multi-party Redress Mechanisms in Europe: Squeaking Mice?* Intersentia. Cambridge-Antwerp-Portland. 2014. 217. p.

A *WCAM* hatálya alá tartozó egyezségnek meg kell határoznia, hogy mely személyek csoportjára vonatkozik, lehetőség van a károk természete és mértéke alapján a károsultak kategorizálására. Ha a bíróság kötelező erejűként ismeri el az egyezséget, az kihat mindazokra, akik az egyezség alapján kártérítésre jogosultak. Az egyezségnek tartalmaznia kell a következőket: a károkozó esemény leírása, a kedvezményezett csoport körül határolása (*damage scheduling*), a csoport taglétszámának legpontosabb meghatározása, a kártérítés mértéke, a jogosultsági feltételek, kártérítés megfizetésének módja és teljesítése, azon személy megjelölése, akinél a csoportból való kilépési nyilatkozatot meg lehet tenni.¹⁹

A bíróság a felek által előterjesztett egyezséget megvizsgálja és megtagadhatja a jóváhagyását abban az esetben, ha a kötelező tartalmi elemekkel nem rendelkezik, továbbá a kártérítés mértéke nem megfelelő, nem kellően biztosított, hogy az egyezségben vállaltak maradéktalanul teljesülnek a károkozó fél részéről, az egyezséggel védendő felek érdekeit más módon hatékonyabban lehet érvényesíteni, a személyek csoportja túl kicsi a kollektív egyezség megkötéséhez, a kártérítés kifizetése olyan jogi személy által kerülne kifizetésre, aki nem részese az egyezségnek.²⁰

A bíróság az egyezséget nem köteles elutasítani abban az esetben, ha valamelyik feltétel nem teljesül. A felek hozzájárulásával a döntéshozatalt megelőzően módosíthatja annak tartalmát, vagy felszólítja a feleket, hogy a jogszabályi előírásoknak megfelelően módosítsák azt. Ez utóbbi esetben a bíróság a határozatában feltünteti a módosításokat.

A határozat meghozatalát követően az összes résztvevő félnek kézbesítésre kerül, jogerőssé válását követően pedig valamennyi ismert csoporttag részére kézbesítik, vagy kihirdetik. A kihirdetést követően a bíróság egy három hónapnál nem rövidebb időintervallumot állapít meg a csoporttagok részére, akiknek lehetőségük van az egyezségből kilépni, az erre a célra kijelölt személyhez intézett értesítéssel. Azon csoporttagokat, akik nem élnek az opt-out lehetőségével köti a jóváhagyott egyezség.

Az eljárás különlegessége miatt egyetlen bíróság, az Amszterdami Fellebbviteli Bíróság tárgyalja az ügyet, amelynek eljárása során, az eljárás egésze alatt kötelező a jogi képviselő. A kérelem beérkezésével az elévülési határidő valamennyi károsulttal szemben félbeszakad. Az alperesnek lehetősége van arra, hogy az ellene folyamatban lévő egyedileg indított kártérítési perek felfüggesztését kérje az egyezkedési eljárás befejezéséig.

A kollektív perekkel szemben itt megjelenik a „reprezentatív mérce”, vagyis az egyezkedési eljárásban részt vevő egyesületnek, vagy alapítványnak kellő mértékben tudnia kell képviselni a sérelmet szenvedett felet.²¹ Az eljárás megindításáról az érdekelt személyeket értesítik, ami a jóváhagyott egyezséghez hasonlóan történhet postai úton, vagy valamely újságban való közzététellel.

Az ügyet mindig bírói tanács „tárgyalja”. A bíróság a 2013-as módosítást követően aktívabb szerepet tölt be az eljárásban. Eredetileg a bíróság akkor kapcsolódott be, amikor az egyezség megkötésre került a felek között, annak ellenőrzése végett, hogy minden sérelmet szenvedett félre kiterjed-e az egyezség. A jogalkotó álláspontja szerint azonban az

¹⁹ BW 7:907. § (2) bekezdés.

²⁰ BW 7:907. § (3) bekezdés.

²¹ I. TZANKOVA – H. VAN LITH. 71. p.

eljárást megelőző intézkedéseknél is tevékenyebb bírói szerepre van szükség, ezért a bíróság megidézheti a peres feleket az egyezségkötés végett. A bíróság hivatalból rendelheti el szakértő tanú meghallgatását. A holland ügyvédi kamara tagjai nem képviselhetnek sikerdíjas megbízással az eljárásban.²²

A *WCAM* jelentősége szempontjából ki kell emelni három ügyet, a *Shell*, *Converium* és az *Ageas* ügyeket. Mindhárom ügy közös jellemzője, hogy nemzetközi elemet tartalmazott, ugyanis az ügyekben a bíróság a Brüsszel I. rendelet tág értelmezésére alapította a joghatóságát, tekintettel arra, hogy az érdekeltek nagy száma nem rendelkezett hollandiai tartózkodási hellyel.²³

A *Shell* a részvényeseinek okozott kárt azzal, hogy a céggel kapcsolatos információk félrevezetőek voltak, amely közel félmillió károsultat érintett (ide nem értve az Egyesült Államok lakosait) világviszonylatban, a kártérítés összege több mint 350 millió euróra rúgott. A *Shell* ügy jelentősége, hogy az ügyben eljáró bíróság több mint 110.000 levelet küldött a részvényeseknek a világ 105 országába 22 nyelven, és a hirdetményeket világszerte 44 újságban tette közzé. A bíróság a joghatóságát a Brüsszel I. rendelet 2. § és 6. § (1) bekezdésére alapította. A *Converium* ügyben a részvényesek alig 2%-a volt holland tartózkodási hellyel rendelkező, ennek ellenére a bíróság megállapította a joghatóságát, a kártérítés teljesítési helye alapján is.²⁴

IV. Összegzés

Jól látható, hogy a tanulmányban bemutatott holland igényérvényesítési eljárások nem pusztán a törvénykönyvekben léteznek, hanem a gyakorlatban is alkalmazásra kerülnek. Külön kiemelendő, hogy a *WCAM* eljárása során az egyezségkötés kerül előtérbe, amelynek során az alperes érdeke is, hogy megegyezésre jusson, elkerülve így a tényleges anyagi veszteségen túlmutató esetleges presztízs veszteséget. Megfontolandó lenne a jogalkotó számára egy hasonló intézmény hazai bevezetése, amelynek következtében a kollektív eljárások gyakorlata Magyarországon is kialakulna.

Kedves Professor Úr!

Születésnapod alkalmával szeretettel köszöntelek és köszönöm azt, hogy hallgatóként, majd később a kollégádként megtapasztalhattam az emberséged, a segítőkészséged, a munkához való végtelen szakmai alázatod és profizmusod. Számos tisztséged és megannyi elfoglaltságod mellett is bármikor fordulhattam hozzád az eljárásjogban és azon túl is felmerülő kérdéseknél, példakép, mentor és (remélem nem túlzó ezt leírni) barát vagy a számomra. Isten éltesse!

²² A *Converium* ügyben a bíróság az amerikai ügyvédek számára megítélte a sikerdíjat, amely a 20%-ot is elérte. Bővebben: im. HARSÁGI 483. p.

²³ VAN RHEE, C.H. – TZANKOVA I. N. 219. p.

²⁴ VAN RHEE, C.H. – TZANKOVA I. N. 219. p.